
OBSAH

---

1. ÚVOD	7
2. GEOGRAFICKÝ INFORMAČNÍ SYSTÉM	9
2.1 Struktura a funkce GIS, příklady využití.	10
2.2 Geografická data	12
2.2.1 Data vs. informace	12
2.2.2 Prostorová data, geodata	13
2.2.3 Atributová data	14
2.2.4 Metadata	15
2.2.5 Datové modely	18
2.2.6 Přístupy k datům v GIS.	19
2.3 Reprezentace geografických dat.	19
2.3.1 Vektorová reprezentace.	20
2.3.2 Rastrová reprezentace	24
2.3.3 Nepravidelné reprezentace	28
2.3.4 Porovnání a výběr vhodné reprezentace	28
2.3.5 Převody mezi reprezentacemi	29
2.3.5.1 <i>Interpolace</i>	30
2.4 Základní funkce a analýzy v GIS	32
2.4.1 Měření	32
2.4.2 Dotazování	32
2.4.3 Topologické překrytí	34
2.4.4 Mapová algebra.	35
2.4.5 Vzdálenostní analýzy.	36
2.5 Tvorba výstupů	37
2.6 Rozšiřující analýzy a činnosti	39
2.6.1 Analýzy nad vektorovou sítí	39
2.6.2 Analýzy povrchů	39
2.7 Zdroje vektorových a rastrových dat pro vzdělávací účely	40
2.7.1 Geodata GIS o území celé České republiky určené pro výukové potřeby ve školách	41

2.7.2	Geodata pro geografický výzkum malé oblasti	41
2.7.3	Data pro veřejnou správu.	42
2.7.4	Zdroje o světě.	43
2.7.5	Využití mapových služeb	44
3.	ZÁKLADNÍ KARTOGRAFICKÉ POZNATKY PRO PRÁCI S GIS	49
3.1	Země jako fyzikální těleso.	49
3.2	Tvar Země.	50
3.3	Referenční plochy Země.	51
3.3.1	Geoid	51
3.3.2	Elipsoid	52
3.3.3	Koule	57
3.3.4	Rovina	58
3.4	Souřadnicové systémy	59
3.4.1	Geografický souřadnicový systém	61
3.4.2	Geocentrický souřadnicový systém (prostorový, ECEF = Earth-Centered, Earth-Fixed)	64
3.4.3	Rovinné souřadnicové systémy.	65
3.4.3.1	<i>Polární souřadnicový systém. . . . .</i>	<i>65</i>
3.4.4	Pravoúhlý (kartézský) souřadnicový systém	67
3.5	Mapa jako kartografické dílo	68
3.5.1	Základní pojmy.	68
3.5.2	Kartografická zobrazení a jejich třídění	71
3.5.3	Kartografická zkreslení	74
3.6	Rovinné souřadnicové systémy užívané na území ČR (ČSR, ČSSR)	75
3.6.1	Systém S-JTSK	76
3.6.2	Systém S-42.	80
3.6.3	Systém UTM	83
3.7	Práce se souřadnicovými systémy v GIS.	84
4.	GIS V TERÉNU	87
4.1	Globální polohový systém (GPS)	87
4.1.1	Možnosti zvýšení přesnosti přijímačů GPS.	91
4.1.2	Jak komunikuje počítačový program s GPS	94
4.2	Projekty v terénu	95
4.2.1	Zpracování trasy vycházky	95
4.2.2	Vytváření geografické databáze.	96
4.2.2.1	<i>Příprava map pro terénní průzkum na PC v ArcGIS. . . . .</i>	<i>96</i>
4.2.2.2	<i>Vytváření nové geografické databáze v terénu . . . . .</i>	<i>97</i>
4.2.2.3	<i>Vytvoření mapových výstupů . . . . .</i>	<i>97</i>
4.2.3	Hry s GPS.	97
4.2.3.1	<i>GPS grafitty . . . . .</i>	<i>98</i>
4.2.3.2	<i>Poklad . . . . .</i>	<i>98</i>
4.2.3.3	<i>Kreslení mapy. . . . .</i>	<i>98</i>
4.2.3.4	<i>Bojovka . . . . .</i>	<i>99</i>
4.2.3.5	<i>Geocaching . . . . .</i>	<i>99</i>
5.	ZÁKLADY PRÁCE S QUANTUM GIS	101
5.1	Samostatná instalace Quantum GIS	101
5.2	Instalace Quantum GIS pomocí OSGeo4W Installeru.	102
5.3	Seznámení s uživatelským prostředím	103
5.4	Nastavení programu a projektu (Video 1)	105
5.5	Zobrazení a prohlížení dat	106
5.5.1	Přidání a zobrazování vrstev (Video 2).	106
5.5.2	Základní identifikace objektů (Video 3)	108
5.5.3	Změna symbolů (Videa 4 a 5)	110
5.5.4	Přidání popisků k objektům (Video 6)	112
5.6	Nová vrstva a editace (Video 7).	113
5.7	Tvorba mapových výstupů (Video 8).	115
5.8	Analytické funkce	116
5.8.1	Dotazování	116
5.8.1.1	<i>Atributový dotaz (Video 9). . . . .</i>	<i>116</i>
5.8.1.2	<i>Prostorový dotaz (Video 10). . . . .</i>	<i>117</i>
5.8.1.3	<i>Tvorba obalové zóny – bufferu (Video 11) . . . . .</i>	<i>118</i>
5.8.1.4	<i>Topologické překrytí (Video 12) . . . . .</i>	<i>119</i>
5.8.2	Implementace GIS GRASS	119
5.8.3	Načtení datové vrstvy (Video 13).	121

5.8.4	Další funkcionalita (Videa 14–18)	122
5.9	Připojení tabulky se statistickými daty	123
6.	VYUŽÍVÁNÍ GEOINFORMAČNÍCH TECHNOLOGIÍ – IMPLEMENTACE GIS DO VÝUKY	125
6.1	Počítají RVP s výukou GIS?	125
6.2	Systém GIS projektů	126
6.3	Struktura projektu	130
6.3.1	Souhrn (hlavička) projektu	131
6.3.2	Podklady pro učitele	131
6.3.3	Návod v konkrétním software	132
6.3.4	Podklady pro studenty	132
6.3.4.1	<i>Zadání a hypotézy</i>	132
6.3.4.2	<i>Pracovní listy</i>	133
6.3.4.3	<i>Závěrečná zpráva</i>	133
6.3.4.4	<i>Výsledky</i>	134
6.3.5	Software	134
6.3.5.1	<i>Výběr software</i>	134
6.3.5.2	<i>Quantum GIS</i>	136
	Literatura	139
	Příloha 1: Open Source licence	143
	Příloha 2: Knihy a internetové stránky o geografických informačních systémech.	145
	Resume	147
	O autorech	149
	Rejstřík	151